

ZÁSTAVA (1927)

(ĽUDOVÝCHOVNÝ ČASOPIS PRE VÝCHODOSLOVENSKÝ ĽUD)¹

Ján DŽUJKO

Zástava začala vychádzať v Prešove 30. januára 1927 s podtitulom Ľudovýchovný časopis s obrázkami pre východoslovenský ľud. Tlačila sa týždenne na 12 – 26 stranách v Kníhtlačiarňi Pallas. Písaná bola v šarišskom nárečí, neskôr po slovensky. Zodpovednými redaktormi novín sa postupne stali Alois Hyacint Ďurica, František Kuchár, P. Topolský i Belo Klein Tesnoskalský. Vydavateľom novín bol Jozef Gerda, majiteľom František Kuchár no krátku dobu

aj Alois Hyacint Ďurica, od ktorého sa však redakcia napokon dištancovala, dokonca hodlala naňho podať trestné oznámenie. Redakcia i administrácia periodika bola v Prešove na Masarykovej ulici, neskôr na Svätoplukovej ulici a nakoniec na Hornej okružnej ceste. Zo začiatku vychádzala v náklade 3 000 exemplárov, avšak počet abonentov bol nízky, len 384. Cieľom Zástavy malo byť mravne vychovávať ľud a pôsobiť na čitateľov aj v oblasti kultúry a hospodárstva. Oslovila tiež farárov učiteľov i notárov a to s dvojakým zámerom – odporučiť periodikum širšej verejnosti, ale i predplatiť a spoločne pracovať pre dobro východoslovenského ľudu. O príspevky žiadali aj čitateľov. Ak poslali redakcii východoslovenské pesničky, poviedky, ľudové rozprávky, povesti či príslovia mohli byť odmenení knihou alebo aj finančnou odmenou.

Z obsahovej stránky sa periodikum venovalo predovšetkým roľníkom a roľníckemu dorastu, resp. roľníckej mládeži. Svoju pozornosť adresovalo aj roľníckym vzájomným pokladniciam, Roľníckemu družstvu veľžupy Košickej v Prešove. Redakcia časopisu sa snažila upevňovať aj slovenské národné povedomie a v období tzv. Rothermerovej akcie aj obrane československej štátnosti.

Už v prvom čísle vysvetlil košický župan Juraj Slávik, že názov novín

1 Príspevok vznikol v rámci projektu APVV-19-0058 *Multietnicita a multikonfesionalita a ich vplyv na spoločenský, politický a kultúrny vývoj okrajových oblastí v prvej polovici 20. storočia (na príklade východného Slovenska a Podkarpatskej Rusi).*

a jazyk, v akom sú písané, v žiadnom prípade nenaznačujú to, žeby sa noviny stali pokračovateľom smutne preslávenej Našej zastavy, vychádzajúcej v rokoch 1907 – 1918 v Prešove, podporovanej maďarskými vládnucimi kruhmi s cieľom šíriť prouhorské vlastenecké myšlienky medzi východoslovenským ľudom. Naopak zámerom novín bolo podľa redakcie presadzovať silnú slaviansku výchovu na podklade kresťansko-morálnom. Napriek týmto vysvetleniam, a to nielen medzi prešovskou verejnosťou, ale aj v tlači, prevládali názory, že periodikum je pokračovateľom predprevratovej Našej Zastavy. Rozsiahlejším príspevkom reagoval z východoslovenských periodík Východný Slovák. Nový týždenník vnímal ako zbytočné pripomínanie si myšlienok separatizmu a podporovanie ich, poukazovanie na nejednotnosť slovenského národa. Samotným vydávaním periodika sa tak začalo zaoberať aj Policajné komisárstvo v Prešove. Podľa jeho zistenia jadrom celého nedorozumenia bol Aloisom Hyacintom Ďuricom zle zvolený názov periodika, ktorý, nielen v prešovskej verejnosti, pripomínal promaďarskú Našu zastavu vydávanú do roku 1918. Uvedenú skutočnosť sa

snáhli využiť ostatné politické strany a ich periodiká usilujúce sa o zastavenie vydávania tohto časopisu spájaného s Republikánskou stranou zemedelského a maloroľníckeho ľudu. Okresného náčelníka v Prešove oslovil listom za Maticu slovenskú dokonca aj Štefan Krčméry, ktorý požadoval vysvetlenie, prečo v Prešove vychádza časopis v šarišskom dialekte a nie v spisovnej slovenčine. Zástava však nebola vnímaná ako periodikum píšuce protištátnu, čo napokon vyplýva aj z obsahu jej čísel. 22. júna 1927 si zmenila názov na Slovenská zástava a začala vychádzať s podtitulom Ľudovýchovní, osvetový a hospodársky časopis. Nový zodpovedný redaktor Belo Klein Tesnoskalský uviedol, že jeho cieľom bude prostredníctvom časopisu pestovať a šíriť národného ducha, osvetu a národohospodárske vedomosti medzi východoslovenským ľudom. Čitateľov ubezpečil, že periodikum nebude propagovať idey žiadnej politickej strany, pretože politické straníctvo bránilo konsolidácii pomerov v republike. Napriek tomu existencia periodika bola veľmi krátka. Agrárna strana pravdepodobne prestala podporovať neúspešné periodikum a to následne zaniklo.

Použitá literatúra:

- DŽUJKO, Ján. Prehľad po slovensky písaných novín a časopisov vychádzajúcich na východnom Slovensku v rokoch 1919 – 1938. In *Annales historici Presovienses*. roč. 8, 2008. s. 138 – 154.
- DŽUJKO, Ján. Zástava, Slovenská zástava (1927) In *Annales historici Presovienses*, roč. 17, 2017, č. 1, s. 61 – 70.
- KIPSOVÁ, Mária a kol. *Bibliografia slovenských inorečovných novín a časopisov z rokov 1919 – 1938*. Martin : Matica slovenská, 1968. 1074 s.
- Slovenská zástava (1927)
Zástava (1927)